

Évközi 8. vasárnap

Lk 6,39–45

Szálka és gerenda

A mai evangéliumi szakasz mondások gyűjteményének is fel-fogható. Olyan kéttagú mondások szerepelnek benne, amelyek könnyen megjegyezhetők abszurditásuk miatt. A vak nem vezethet világtalant, ez nyilvánvaló. A tanítvány nem emelkedhet mestere fölé, ez is világos. A szálkát előbb a magunk szeméből kell kivenni, aztán lehet a máséból is.

Vajon Jézus kire vonatkoztatta ezeket a kijelentéseket? Ki az alanya ezeknek a mondásoknak? A zsidók, a farizeusok vagy valaki más? „Miért nézed a szálkát testvéred szemében, a magad szemében pedig nem veszed észre a gerendát?” mondás egyrészt túl általános, másrészt olyan vádaskodó közösséget tételez fel, amely Jézus idejében nem volt. Vele egyetlen közösség sem fordult szembe. Inkább jellemző ez a helyzet Lukács evangélista tapasztalataira, aki Pál kísérőjeként számos egyházközségi vitát élt meg. Ez esetben az evangélista megkereste Jézus egyik mondását, és azért tartotta fontosnak a többi Jézus mondás közé illeszteni, mert átérezte aktualitását.

A mondás mögött a képmutatás rejtőzik. Eredetileg azt az embert nevezték hipokritának, képmutatónak, aki a színházban olyan szerepet alakított, amely nem felelt meg a helyzetének. Például királyt játszott, úgy beszélt, mint egy király, de csupán közember volt. Szentnek mutatkozott, de gonosztevéként élt.

Mások hibáinak megítélésében szívesen vállaljuk a király szerepét, vagy formálunk jogot az erkölcsi emelkedettség valamilyen formájára. Azután erről az erkölcsi magaslatról ítéljük meg az alantas embereket. Az evangélista ennek a vitának a haszontalanságára, terméketlenségére figyelmeztet bennünket. A dialógus az erkölcsi jellegű vitákban a legnehezebb. Ugyanis aki ítél, mindig bírói szerepet követel magának. Ezzel lehetetlenné teszi, hogy őt is megítéljük, hiszen a szerepe miatt kivonta magát a vitából. Abban a pillanatban, amint illetéktelenségére hivatkozunk, megszüntetjük az ítélet lehetőségét. Kimutatjuk, nincs joga bennünket megítélni, mert ő is vétkes. Ettől kezdve már csak egyetlen lépés van az erkölcsi relativizmusig. Ugyanis, ha mindenki valamiben vétkes, akkor

senki sem lehet erkölcsi bíró, tehát senki sem illetékes megítélni az erkölcsi vétségeket. Jobb nem beszélni az erkölcsi vétségekről. Vagy afféle cinkos alku is kialakulhat: én nem beszélek a hibádról, te se beszélj az enyémről.

Erkölcsi ítéletre, tisztánlátásra, még ha kellemetlen, akkor is szükségünk van. Vagyis a bíróként jelentkező ismerje el saját gyengeségét, és úgy ítélje meg a másikat is. Amint azonban ezt a szempontot is figyelembe vesszük az ítélet kapcsán, sokkal elnézőbbek, irgalmasabbak leszünk. Isten amikor bennünket megítél, soha sem feledkezik meg az irgalmáról. Egyrészt tisztán szeretné látni gyermekeit, tehát szembesíti bűneikkel, de nem azzal a céllal, hogy megsemmisítse őket, hanem azért, hogy jobba tegye.

A „magunk szemében a szálkát, avagy a gerendát keresni” felszólítás, nem az erkölcsi ítélet lehetetlenségére akarja felhívni a figyelmünket. Nem is akar elbizonytalanítani és leszoktatni az erkölcsi ítéletek alkotásáról, hanem realitásra kíván szoktatni bennünket. Minden erkölcsi megtisztítás kezdete, az önvizsgálat. Előbb ismerjem be a magam hibáit, és akkor reálisabban viszonyulok embertársaimhoz. Feltehetően a közös erkölcsi felismerésekhez is könnyebben juthatunk így, mint egyoldalú vádaskodással.

A gerenda imája

Istenem! Ahányszor csak találkozom veled, mindig kapok tőled valamit. Ma tanítottál engem. Nem távoli csillagokról vagy apró kavicsokról meséltél nekem, hanem csak arról, amire igazán szükségem van: az élet alapvető igazságairól. Arra tanítottál, hogy először magamat vizsgáljam meg és csak utána más. Hogyan is prédikálhatnak valakinek a hibáiról, ha hasonló hibáim vannak? Olyan egyszerű dolgok ezek, Uram! Mégis nagy-nagy őszinteségre és önismeretre van hozzá szükségem. Őszinteségre, hogy a szívem legmélyére merjek nézni, és beismerjem magam és mások előtt is a hibáimat, hiányosságaimat. Taníts engem őszinteségre és önismeretre! Kérlek, add Krisztusom, hogy ne csak az eszemmel tudjam, mi a helyes, hanem azt meg is tegyem! Amen.